

TAËTUS

E Taëtus to hikta te' non pan e' a to Jiu'. Ivëhkëk, manih pa ma vavaasis pe Pöl ne' to vaman en pe Ieesu' Kristo. Manih pa ma pah nö vatvus soe voh pe Pöl, e Taëtus to nöno va'peh vah me voh non poan. E Taëtus vëh to nö va'peh me voh e Pöl manuh Jerusalëm po vatötönun apuh po aposol, (Aposol 15:2). E Pöl to vanö e Taëtus, ke' nö en Kõrin pa poa tëëm, (2 Kõrin 7:6-7; 8:6, 16). Vasuksuk ne Pöl to vate' e Taëtus, ke' matop non a napan va po vaman to te' ne manih pa to va Krit, (Taëtus 1:5).

A Ma Tah Ne Taëtus Se Nok Manih Pa To Va Krit

1 ¹Eö' e Pöl, eö' a te' kikiu pe Sosoenën, me eö' a te' kikiu ne Ieesu' Kristo to vanö. E' to vanö voh a neo' pa vakikis o vaman pa napan kurus varih, ne' to vate' voh a ma napan koman pe', pa ö nee to vavetet ne poë. Me pa va'aus raeo pa kon o nat pa nat in a soe man, me a vatet a taate' pe Sosoenën. ²Eö' to vava'aus no' raeo pa ö nee se vaman vakis, ko anoeh ne e Sosoenën se he' raeo o to'to' tamoan. Moaan rakah voh ne Sosoenën to me' avoe' voh e non pa nok ta pah tah, e' to soe vovoh voh en, pa ö ne' se he' o to'to' pamëh manih pea. Ke' hikta onöt non a ö se' piuk. ³Ka murin in o poen ne e' koman to vate' voh, e Sosoenën koman to kunkuin o nat pa ma pah te' marën a vatvus a soe va po to'to' tamoan manih pa ma napan kurus. Ka manih pa taate' pamëh, ne' to vatvus vateera' a soe pe'. E Sosoenën, e' a te' va pa kon hah a ra, e' to soe kö' kon a kiu va pa vatvus a soe.

⁴Eö' to kiun nös o kiun vëh manih pën Taëtus, eën to te' va nom manih pe koa' rakah peö' manih pa taate' va po vaman, parën te' me nom o pöh vu vaman nemöm to te' me nem. Eö' to hinhin no' pan, e Sosoenën Taman, me e Ieesu' Kristo a te' va pa kon hah a ra, ee pon se ururuan a oah, ko he' a oah a taate' moomo.

A Kiu Ne Taëtus Se Nok Manuh Pa To Va Krit

⁵Eö' to këh voh ma' oah pa to va Krit, pan eën se vahik a kiu pea manem, parën vate' a nap susunön va po rotu' pa ma vöön apa'puh kurus varih, no o te' va po vaman to te' ne. Eën se nat nom anoe a soe pa ö

nö' to he' vavoh ka oah. ⁶Eö' to soe voh ka oah pan, eën se vate' varoe rakah a nap susunön va po rotu' varih to hikta teen ne ta ma hat manih pa napan, me ee to me ne a ma pah köövo ro. Ka ma koa' po te' poë varih se vaman rakah ne e Kristo. Ka napan hikta se vöhio' suk ne ta ma hat nee to nok voh, pare nat ne nonok ne ta ma taate' hat, pare nat ne vavatet ne a taate' vatösoe, a soe pe taman me sinan. ⁷Eën to nat e nom, a te' sunön va po rotu' e' a te' ne Sosoenën to vate' poan pa matop a napan pe Sosoenën. Ivëh, ke' se te' vatotoopin rakah non, ka napan hikta se nat ne poë to teen non ta hat. E' se nat non te' non pa taate' möh, ko kë non a èhnaneah. E' se nat non te' non a te' heheve vëhö'. E' se nat non te' non a te' kakaak, me e' se nat non te' non a te' vavapus. E' se nat non iu tiroë' non a kon koe ta ma moni' peo manih pa taate' piuk. ⁸E' se matop vavih non a napan to nö ma' pa iuun pe'. E' se iu rakah non a ma taate' vih, pare' vavatet varoe non a ma kokoman vih. E' se vavatet rakah non a ma taate' totoopin. E' se te' non pa taate' vivihan. Pare' vöknah non o iu va po sionin. ⁹E' se öt vakis rakah non a soe man vëh, nee to vavaasis voh poë. Ke' se antoen po' non a vakikis o upöm te' po vavaasis man. Pare' vataare non o te' varih to vakihat me ne o vavaasis man, kee se inan vamanih pan, ee to nönö vapiun e ne.

**Eöm Se Matop Nem Pa Napan Varih, To Mimirö' Ne
O Vaman Pa Napan Manuh Pa To Va Krit**

¹⁰E' to te' non o te' peo to koe ee pa kiu vatös. Ee to te' ne sih pa moko' rivon akuk, pare meeme vapiun e ne pa napan. Hoe këk non pa napan pe Kristo varih to te' ne paan o vavaasis po Jiu', a napan varih to eh ne sih pa pe a ö kokoaan. ¹¹Eën se soepip rakah a napan poë varih to iu vavaasis ne a taate' pe a ö kokoaan, marën a rëh a ma moni' pa napan. Ee to te' ne sih pa mirö' o vaman po upöm te', me a ma kën tom sinan kurus pee pa taate' pamëh. Ivëh, kee sih nat ne vatvus ne a ma vu vavaasis poë varih. ¹²Moan voh a pah te' natnat va Krit koman to soe vavoh manih pan, “A napan va Krit ee a nap pikpiuk. Ee a nap hat rakah, ee to te' va ne manih po tah poa ènëen te', to vavarau' ne a napan. Ee a napan o karauh, to te' varoe ne sih pa èen.” ¹³A ma soe no a te' natnat pamëh to soe voh to man. Ivëh, kën se he' a soe kikis manih pa nap pikpiuk poë varih, marën a vatotoopin a ma taate' pee. Kee se vaman vamaman e Sosoenën. ¹⁴Pare nat ne he' tenan ne pa ma vu vöhio' akuk po te' varih, to te' ne paan o vavaasis po Jiu' to he' tonun ne sih a soe man. ¹⁵A napan koman se keh te' vivihan ne pa matan e Sosoenën, a ma moeh tah me se te' vivihan ke ne pee. Ivëhkëk, a napan se keh vavatet ne a taate' popoen pa matan e Sosoenën, pare hikta vaman ne e Kristo, ahik ta pah tah se te' vivihan ke non raoe. Suk ataeah, a ma kokoman pee, me a ma komëere to popoen rakah e ne pa matan e Sosoenën. ¹⁶A rivoeeere to sosoe va non sih manih pan, “Eö' to nat e no' pe Sosoenën.” Ivëhkëk, a ma taate' pee

to vataare va e non manih pee, to he' tonun voh e pe'. Ee a nap rërës te', ee to hikta iu pënton ne, pare hikta antoen rakah ne a nok ta pah tah vih.

**A Nap Mamanot Se Vatet Vavih Rakah Ne A
ma Taate' Ne Sosoenën To Iu Non**

2 ¹Ivëhpëhkëk, eën se vatvus rakah ke ra napan a soe, kee vavetet rakah ne a ma vavaasis vamanan pe Sosoenën. ²Eën se soe ke ra kën voe mamanot, kee nat ne kakaak ne. Ee se te' ne po kokoman natsean, pare vavetet varoe ne a ma kokoman vih. Ee se vaman rakah ne a soe man pe Sosoenën, me a taate' iu o upöm te', me a taate' sun vakis manih po vaman, me a te' a ma punis kurus.

³Parën soe pet ke ra kën köövo mamanot, kee vavetet ne a taate' vivihan pe Sosoenën. Ee se nat ne sosoe vahat ne ro upöm te'. Ee se nat ne vavovoh ne pa taate' kaak voaën vatëh. Ee se vavaasis rakah ne o upöm te' pa taate' vih. ⁴Pare vavaasis pet ne a kën köövo vaen varu', kee nat vavih ne a taate' va pa iu rakah a ma voe pee, me a ma koa' pee. ⁵Ko vavaasis raoe pa matop vavih a ma kokoman pee, me a ma vaen pee pa matan e Sosoenën. Ee se nat vavih a taate' va pa matop vavih a ma iuun pee, me a ma kën tom taman pee, pare te' ne paan a ma voe pee. Ee se keh nonok ne a ma taate' poë varih, a napan hikta se vavovoeak ne o vavaasis pe Sosoenën vëh, nemöm to vavaasis nem.

E Taätus Se Nonok Non A Ma Taate' Vih No A Nap Seseka' Se Suksuk Ne

⁶Eën e Taätus se vavaasis pet a nap seseka' kee pënton soe, ko këh ma' o iu va pa sionin. ⁷Ko vataare varoe nom a ma taate' vih pa ma tah kurus nën to nonok nom. Ka napan se ep a taate' pën ko vatet. ⁸Ko vatvus vamaaka a soe man, ka napan se nat ne vavovoeak ne oah. Ka napan varih to vakihat me ne oah, se poet ee, suk ahikta hat nee se vavaato suk me a rora.

A Nap Kikiu Akuk Se Vavetet Rakah Ne A Ma Soe Po Te' Susunön Pee

⁹Soe ke ra nap kikiu akuk manih komön o kum peöm, kee te' tamoaan rakah ne paan a ma te' susunön pee, pare punö' pa he' vaeö a ma te' susunön pee. Ee se nat ne vapinpiun soe me ne a ma te' susunön pee. ¹⁰Pare nat ne kakaveo ne ta ma tah po te' susunön pee. Ahik, ee se vavetet vavih rakah ne a ma soe po te' susunön, ko te' susunön se vaeö rakah me ne a ma taate' pee. Ivëh, ka ma tah kurus nee to nonok ne, ee se kunkuin ne o kokoman pa napan pa ta o vavaasis vëh, ne ea to vavativus no sih. E' o vavaasis pe Sosoenën, A Te' Va Pa Hehe A Ra.

Ea Se Vatet No A Taate' Pe Sosoenën Ko Anoeh No E Kristo

¹¹Eën se vavaasis o te' va po vaman, kee se vavetet ne a ma taate' vih, nö' to vavaasis voh a oah, suk o ururuan pe Sosoenën to tavus vateera' voh en,

pare' vamatop a hanan pa napan kurus se kon o to'to' voon. ¹²O ururuan pamëh to vavaasis a rora sih pa këh ke a taate' va pa he' tonun e Sosoenën, me a këh a ma iu va po sionin to te' non pea manih po oeh vëh. E' to vavaasis a rora pa kokoman vavih para nö vatotoopin. Oman, ea to te' topnin no a ma napan va po oeh vëh, ivëhkëk, o ururuan pe Sosoenën to vavaasis e non pea, pa vatet a taate' pe Sosoenën. ¹³Ko vaman vakis, ko anoeh no a tah vih pamëh, na se vaeö rakah pa ep in. Ea to anoeh no a hah pe Ieesu' Kristo, e' e Sosoenën, A Te' Va Pa Hehe A Ra, me e' se vatvus vateera' o vatëk vih pe'.

¹⁴E Kristo to he' koman hah voh o to'to' pe', marën a hehe a ra, ka te' taihan no ko koe a nok hah a ma taate' hat na to nonok no sih. Ka se te' voon rakah no para te' no a ma te' koman pe'. Para kiu vakis pa nok a ma vu taate' vih.

¹⁵Eën a te' susun pee, ivëh, kën se vatvus ke nom raoe a soe kikis va'ih manih pa napan. A soe se kunkuin rakah non raoe pa vatet a soe pamëh, parën he' a soe kikis manih pa ma nap vatösoe marën a vatotoopin a ma taate' hat pee. A napan se nat nee vaörakuk ne a ma soe pën.

E Sosoenën To Nok Vavih Rakah Voh A Ra, Ivëh, Ka Se Nonok No A Ma Taate' Vih

3 ¹Eën se sosoe vanat tamoan ke nom o te' va po vaman, kee te' rakah ne paan a ma te' susunön, me a ma kaman, kee se vavatet ne a ma soe pee. Ka ma poen kurus nee se vamatop ne a nok a ma kiu vih. ²Ee se nat ne vöhio' tonun ne ta pah te', pare nat ne a vasosöeri ne. Ee se te' vatö ne, ko kamö' ne o upöm te'.

³Eën to nat e nom, moaan voh ea me to hikta te' voh no to kokoman vih, para pënton varo voh e no pa soe pe Sosoenën. E susun po ora' hat to piuk voh ka ra, ko iu hat va pa komaara to matop voh e non pea pa nok a ma tah hat. A ma to'to' pea to puh voh non pa ma taate' hat, me a taate' manin pa kon a ma tah peo vamanih pa ö no upöm te' to öt va ne. Ea to te' voh no pa rës o upöm te', kee te' voh ne pa rës varu' ka ra.

⁴Ivëhkëk, e Sosoenën, e' A Te' Va Pa Hehe A Ra to iu rakah a rora, pare' ururuan a ra ko nok en pa taate' vih manih pea. Ko poen no a taate' iu pe' to tavus vateera', ⁵e' to hehe a ra po ururuan koman pe'. E' to hikta hehe a ra, suk a ma taate' totoopin na to nok voh. Ahik, e' to pupui a ra ka tavus va ee manih po koa' voon, ka Tuvuh Vasio' he' a ra o to'to' voon. ⁶Manih pa kiu pe Ieesu' Kristo, e' A Te' Va Pa Hehe A Ra, e Sosoenën to koep ma' o kikis pa Tuvuh Vasio' manih pea. ⁷E Kristo to ururuan a ra ko nok a ra, ka tavus ee a nap totoopin pa matan e Sosoenën. Ka manih pa taate' pamëh ne Sosoenën to vate' a ra, marën a kon o to'to' tamoan. Ke' o to'to' pamëh ne ea to anoeh no a kon vamanih po pus koa' pe'.

⁸A soe va'ih to man. Eö' to iu no' pan, eën se to tavus vakis a ma tah varih, ka napan to vaman ne e Sosoenën, ee se antoen ne a kiu vakis

pa nok a ma taate' vih. O vu taate' pamëh to vih, pare' va'aus non sih a napan.

⁹Ivëhkëk, eën se nat nom he' tenan nom pa ma soe piuk pa napan to iu vörep ne sih a vaato vaheve, me a vaato vasuka' po rivon, me a vaato suk a ma taate' pa ma kën sipuire, me a vapus manih pa vaato suk a pusun in a ma soe to te' ne po Vavaasis pe Mosës. Ea to nat e no, a ma vu soe poë varih to hikta onöt ne a va'aus a ra pa vate' a taate' vih. ¹⁰Ta pah te' se keh nok a taate' va pa kök o kum te' varih to vaman ne e Sosoenën, eën se he' eah a soe, marën a vatotoopin o kokoman pe'. Parën he' eah a soe pa pah tëëm, ke' a poa tëëm, ke' se keh hikta pënton, a, eën se he' tonun eom pe'. ¹¹Eën to nat e nom, a pap te' poë varih to këh voh ee pa hanan, pare tavus ee o te' nonok hat. Ka hat koman pee se vate' raoe po vahutët.

E Taätus Se Nö Rakah Ma' Pa Ep E Pöl

¹²Eö' se keh vanö nös e Atemus, ke' e Takikus manem pën, eën se punö' vëhva' rakah pa nö ma' manih peö' manih pa vöön va Nikopolis. Suk ataeah, eö' to iu te' no' manih Nikopolis, pa tëëm tutuvuh me a tuvuh apuh. ¹³Eën se matop vavih rakah nom e Apölos, me e Sënas. E Sënas, e' a te' natnat va pa taate' va Room. Eën se va'aus raoe pa ma tah varih, nee se te' manih pa nö pee. ¹⁴A napan pea varih to vaman ne, nën se vavaasis raoe, kee kon vavih rakah o nat pa taate' va pa nok a kiu vih, marën a va'aus a napan to kökööt ne pa ma tah. A pop pa napan to vaman ne e Ieesu' Kristo se pu va'puh po vaman, kee se vavatet vavih ne a taate' pe Sosoenën.

¹⁵A napan kurus to te' me a no neo', to vanö nös a potan avih pee manem pën, kën se he' a potan avih pemöm manem pa napan to vaman ne e Ieesu', pare iu ne sih a möm

Eö' to hinhin no' pan e Sosoenën se he' a neöm kurus o ururuan pe'.